

Sosiaaliasiamiehen selvitys vuodesta 2021

Opetuslautakunta 17.05.2022 § 36

Valmistelija

varhaiskasvatusjohtaja Anna Karlsson, anna.karlsson@salo.fi, 02 7787850

Varhaiskasvatuslain 540/2018 lukuun 10 (§50-53) on kirjattu varhaiskasvatuksen hallintoon, valvontaa ja ohjausjärjestelmään liittyvät asiat ja vastuutahot (opetus- ja kulttuuriministeriö, aluehallintovirasto, opetushallitus, sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja valvontaviranomaiset). Edellä tarkoitettujen valvontaviranomaisten on toteutettava valvontaa ensisijaisesti antamalla varhaiskasvatuksen järjestäjälle tarpeellista ohjausta ja neuvontaa sekä seuraamalla toiminnan kehitystä yhteistyössä toiminnan järjestäjän kanssa.

Varhaiskasvatuslain 53 § avaa tarkemmin erityisesti sosiaaliasiamiehen tehtäviä. Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 24 §:ssä tarkoitetun kunnan sosiaaliasiamiehen tehtävänä on myös varhaiskasvatuksen osalta neuvoa asiakkaita tämän lain soveltamiseen liittyvissä asioissa, avustaa asiakasta muistutuksen tekemisessä, tiedottaa asiakkaan oikeuksista, toimia muutenkin asiakkaan oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi sekä seurata asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä kunnassa ja antaa siitä selvitys vuosittain kunnanhallitukselle.

Sosiaalihuollon asiakaslain 24 pykälän mukaan kunnan on nimettävä sosiaaliasiamies, joka voi olla kahden tai useamman kunnan yhteinen.

Sosiaaliasiamiehen tehtävänä on:

- 1) neuvoa asiakkaita tämän lain soveltamiseen liittyvissä asioissa;
- 2) avustaa asiakasta 23 §:n 1 momentissa tarkoitetussa asiassa(muistutus);
- 3) tiedottaa asiakkaan oikeuksista;
- 4) toimia muutenkin asiakkaan oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi; sekä
- 5) seurata asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä kaupungissa ja antaa siitä selvitys vuosittain kaupunginhallitukselle.

Salossa sosiaaliasiamiespalvelusta vastaa hallintopalvelut. Palvelu on järjestetty ostopalveluna Merikratos Oy:n toimesta 15.10.2018 alkaen. Palveluntuottaja on antanut sosiaaliasiamiehen toimintaa koskevan raporttinsa vuodelta 2021.

Raportti perustuu Merikratoksen kokoamaan kyselyyn, muistutusten, oikaisuvaatimusten ja kanteluiden määrästä vuonna 2021. Varhaiskasvatukseen liittyvät yhteydenotot olivat vielä vähäisiä, mutta pientä lisääntymistä edellisestä vuodesta oli kuitenkin havaittavissa. Kunnissa niin työntekijöiden kuin varhaiskasvatuksen asiakkaiden tietoisuus sosiaaliasiamiestoiminnasta on lisääntyneet edellisistä vuosista, ja varhaiskasvatus myös tiedottaa omilla kanavillaan sosiaaliasiamiestoiminnasta.

Salon kaupungin varhaiskasvatusta koskevia muistutuksia tehtiin 1 kpl ja kanteluita tehtiin 1 kpl vuonna 2021. Muistutukseen annettiin vastaus alle kuukaudessa. Varhaiskasvatusta koskevia oikaisuvaatimuksia tehtiin 1 kpl vuonna 2021. Raportin mukaan vuonna 2021 varhaiskasvatukseen liittyviä yhteydenpitoja oli 10 kpl. Sosiaaliasiamiehen tietoon ei ole tullut mitään hälyttävää koskien Salon kaupungin varhaiskasvatuksen asiakkaan asemaa ja oikeusturvaa. Raportti on esityslistan liitteenä.

Esittelijä	Sivistyspalveluiden johtaja
Päätösehdotus	Opetuslautakunta merkitsee sosiaaliasiamiestoiminnasta annetun raportin vuodelta 2021 tiedoksi ja ehdottaa kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus merkitsee raportin tiedoksi.
Päätös	Opetuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.
Tiedoksianto	Kaupunginhallitus, käsittelyn jälkeen tiedoksi päiväkotien johtajille ja varhaiskasvatuksen palveluohjaajille

Sosiaali- ja terveyslautakunta 18.05.2022 § 87
2750/05.00.00/2022

Valmistelijat vt. sosiaali- ja terveyspalveluiden johtaja Anneli Pahta, anneli.pahta@salo.fi, puh. 044 778 6000 ja sosiaalipalveluiden johtaja Eeva Purhonen, eeva.purhonen@salo.fi, 02 778 3000; vanhuspalveluiden johtaja Salla Lindegren, salla.lindegren@salo.fi, puh. 02 772 6557

Sosiaalihuollon asiakaslain 24 pykälän mukaan kunnan on nimettävä sosiaaliasiamies, joka voi olla kahden tai useamman kunnan yhteinen. Sosiaaliasiamiehen tehtävänä on:

- 1) neuvoa asiakkaita tämän lain soveltamiseen liittyvissä asioissa;
- 2) avustaa asiakasta 23 §:n 1 momentissa tarkoitetussa asiassa (muistutus);
- 3) tiedottaa asiakkaan oikeuksista;
- 4) toimia muutenkin asiakkaan oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi; sekä
- 5) seurata asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä kaupungissa ja antaa siitä selvitys vuosittain kaupunginhallitukselle.

Sosiaaliasiamiespalvelun tuottaa Salon kaupungille Merikratos Oy. Vuoden 2021 aikana sosiaaliasiamiehenä ovat toimineet:

Maija-Kaisa Sointula ja Heidi Vainio (10.9. 2021 saakka) ja Jarno Heino (6.9.2021 lähtien). Sosiaaliasiamiesten sijaisina ovat tarvittaessa voineet toimia Merikratoksen työntekijät Katja Mäkelä, Anna-Liisa Valkama (31.8.2021 saakka) ja Joonas Aukeenpää 6.9.2021 alkaen.

Salon kaupungin sosiaalihuoltoa koskevia yhteydenottoja tehtiin vuonna 2021 sosiaaliasiamiehelle 90 ja varhaiskasvatusta koskevia yhteydenottoja tehtiin 10. Muita sosiaaliasiamiestyöskentelyyn liittyviä yhteydenottoja oli viisi eli yhteydenottoja oli kaiken kaikkiaan 105. Muut yhteydenpidot sisältävät sosiaaliasiamiesten ja viranomaisten välisiä yhteistyöpalavereja ja yhteystietojen antamista. Yhteydenottoja oli noin 2/1000 asukasta, kun kaikkien Merikratoksen asiakaskuntien yhteydenottojen mediaani oli 2,3/1000 asukasta. Yhteydenotot lisääntyivät 22% edellisestä vuodesta, jolloin yhteydenottoja oli 86. Yhteydenpidoissa on annettu muistutus- ja kanteluneuvontaa 44 kertaa, muutoksenhakuneuvontaa 4 kertaa sekä muuta neuvontaa. Kirjallista avustamista on annettu 4 kertaa.

Eniten yhteydenottoja tehtiin iäkkäiden palveluihin (27), vammaispalveluihin (20), lastensuojeluun (17) ja työikäisten palveluihin (17) liittyen. Iäkkäiden palveluihin liittyvät asiat koskivat toimeentulotukea, palvelu- ja laitosasumista, asumiseen liittyviä palveluita, koti- ja omaishoitoa sekä liikkumista tukevia palveluita. Käsittelyssä on ollut mm. huoli-ilmoitusten tekeminen, hautajaisavustus, asiakkaan kokema epäasiallinen kohtelu, palveluasumiseen jonottamista.

Vammaispalveluiden yhteydenottojen syinä olivat henkilökohtainen apu, liikkumista tukevat palvelut, omaishoito, kehitysvammahuolto ja palveluasuminen. Asioina on käsitelty viranhaltijan päätöksiä, käsittelyaikojen pitkittymistä ja palvelutarpeen arviointia.

Lastensuojeluun liittyvissä yhteydenotoissa käsiteltiin viranhaltijapäätöksiä, asiakkaan kokemaa epäasiallista kohtelua, lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän puuttumista, asiakkaan oikeusturvaa, tietosuojaa, perhekuntoutusta, jälkihuoltoa sekä tiedonsaantia ja tarkastusoikeutta. Työikäisten palveluiden yhteydenotot liittyivät toimeentulotukeen, asumiseen liittyviin palveluihin, kuntouttavaan työtoimintaan, viranhaltijan tekemiin päätöksiin ja asiakkaan kokemaan epäasialliseen kohteluun.

Sosiaaliamiehen selvityksessä todetaan, että kaikki lapsiperheitä koskevat palvelutarpeen arvioinnit eivät ole valmistuneet kolmen kuukauden kuluessa vireilletulosta vuonna 2021. Osa lastensuojeluilmoitusten käsittelyajoista ylitti lainmukaisen 7 arkipäivän määräajan. Myös vammaispalveluin mukaisista hallintopäätöksistä osaa ei ole annettu kolmen kuukauden määräajassa. Sosiaaliamies toteaa, että Salon kaupungin sosiaalihuollossa tulee etsiä keinoja ja tehtävä kaikki mahdollinen resurssivajeen ja tilanteen korjaamiseksi sekä ottaa huomioon lastensuojeluin mukainen sosiaalityöntekijöiden enimmäisasiakasmäärä.

Lisäksi selvityksessä kiinnitetään huomiota iäkkäiden palveluiden riittämättömään tehostetun palveluasumisen paikkoihin ja siihen, että Salossa on edelleen paljon sosiaalihuoltolain mukaista laitoshuoltoa. Tilanteen korjaamiseksi tulee hakea ratkaisuja.

Sosiaaliamiehen selvityksessään esiin tuomat asiat ovat palveluiden tiedossa ja niihin on etsitty ratkaisuja syksyn 2021 ja alkuvuoden 2022 aikana. Seurantajaksolla 1.10.2021-31.3.2022 Salon palvelutarpeen arvioinnit ja lastensuojeluilmoitusten käsittelyt on tehty lainmukaisessa määräajassa. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden virkoja lisättiin talousarvioprosessissa, joten virkoja on asiakasmitoituksen vaatima määrä, mutta virkojen täyttäminen on ollut vaikeaa. Keinoja tilanteen helpottamiseksi on tehty, mutta merkittävää tulosta ei vielä ole saatu.

Vanhuspalveluissa on tunnistettu tehostetun palveluasumisen ja sosiaalihuoltolain mukaisen laitoshoidon paikkamäärien poikkeavuus suhteessa lainsäädäntöön ja suosituksiin. Tehostetun palveluasumisen paikkamäärää ollaan lisäämässä vielä kuluvan vuoden aikana, kun IoT campuksen hoivayksikkö valmistuu loppuvuodesta. Lisäksi Senioritalon osalta hankintaprosessi etenee suunnitellusti.

Esittelijä	Vt. Sosiaali- ja terveystieteiden johtaja
Päätösehdotus	Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta merkitsee sosiaaliamiestoiminnasta annetun raportin vuodelta 2021 tiedoksi ja ehdottaa kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus merkitsee raportin tiedoksi.
Päätös	Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.
Tiedoksianto	Toimistopalvelut

Kaupunginhallitus 06.06.2022 § 211
2750/05.00.00/2022

Esittelijä Vt. Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää merkitä sosiaaliasiamiestoiminnasta annetun raportin vuodelta 2021 ja siihen liittyvän lautakuntavalmistelun tiedoksi.
Päätös	Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.
Tiedoksianto	Päiväkotien johtajat Varhaiskasvatuksen palveluohjaajat